

TURFWEIDE

STICHTING TURFWEIDE VEENENDAAL

Nieuwsbrief 2 – oktober 2023

- Update begin herfst
- Open Monumentendag
- LEADER periodeprijs

Update begin herfst

Na de inrichting van het gebied (in de zomer van 2022; zie afbeelding hiernaast) is in een jaar tijd de aanblik van het gebied volkomen veranderd. Ongelofelijk hoe snel de ontwikkeling gaat. Vooral de hoger gelegen, voedselrijke gedeelten van de Turfweide hebben de afgelopen maanden een ware metamorfose ondergaan. Daar is de afgegraven grond van de voormalige, veelvuldig bemeste, maisakker opgebracht. Prachtig om te zien hoe de verschillende soorten planten in de vegetatie elkaar opvolgden. Aanvankelijk was de voedselminnende Blaartrekkende boterbloem talrijk aanwezig. Daarna volgden verschillende soorten kamille, klavers en wikkes. Midden in de zomer waren Wilde peen (foto linksonder) en duizendblad in overvloed aanwezig en naarmate de zomer vorderde, werd de hoog opgaande Canadese fijnstraal (zie foto rechtsonder) steeds dominantier.

Die laatste is nu op de hogere gedeelten beeldbepalend. De plant is misschien niet “moeders mooiste” en misschien ziet het er een beetje rommelig uit, maar gelukkig is hij éénjarig en neemt hij wel heel veel voedingsstoffen op uit de bodem. En omdat na het maaien het maaisel wordt afgevoerd, wordt het hogere deel op den duur steeds voedselarmer en na verloop van tijd levert dat een grotere biodiversiteit op.

Om het zicht op de rest van de Turfweide vanaf de uitzichtterp wat te verbeteren hebben medewerkers van natuuraannemer RANOX een deel van de hoog opgaande vegetatie (soms > 2 m!) rondom de terp en langs een gedeelte van het pad alvast gemaaid. (foto rechts)

In de tweede helft van de zomer werd ook Wilde cichorei (foto rechts) steeds talrijker. Deze plant komt oorspronkelijk uit het Middellandse Zeegebied, maar is (waarschijnlijk via de Romeinen) al vele eeuwen lang in onze streken aanwezig. Weetje: De gemalen wortels van een variëteit van deze plant werden vroeger als koffiesurrogaat gebruikt. Een andere variëteit wordt in het donker geteeld en dat levert dan de bladgroente witlof op!! Maar beide variëteiten behoren tot dezelfde soort als het plantje hiernaast: *Cichorium intybus*.

Op het lage, voedselarme gedeelte (de legakkers) is de moerasrolklaver inmiddels vrijwel uitgebloeid. Toch zijn er nog bloeiende exemplaren te vinden.

Ook het zandblauwtje staat momenteel nog in bloei. (foto links)

Opvallend is dat de op de legakkers de ontwikkeling van grassen binnen de perken is gebleven. Wellicht is dit te danken aan de invloed van Grote Ratelaar en Stijve Ogentroost die parasiteren op de wortels van grassen.

Halverwege juli werd het talud van de Slaperdijk gemaaid met een maai-zuigcombinatie. Toevallig was ik op dat moment samen met een buurman kiemplanten van wilgen aan het verwijderen. Het was hilarisch om te zien hoe tientallen grote sprinkhanen zich vanaf het talud uit de “voeten” maakten (en daarmee voorkwamen dat ze werden opgezogen door het grote apparaat). Ze kunnen gemakkelijk zo’n 50 meter vliegen en kwamen zo op en naast het pad terecht. Het betreft de Grote groene sabelsprinkhaan (*Tettigonia viridissima*; spanwijdte ca. 10 cm). Je ziet ze bijna nooit, maar hoort ze des te beter. “Sjirpen” noem je dat geluid en ze kunnen het uren volhouden. En hard! Ze maken dat geluid door hun voorvleugels over elkaar te “raspen”. Heel deftig noem je dat “striduleren”. Het geluid wordt door veel mensen verward met dat van krekels. Het zijn echter sabelsprinkhanen, te herkennen aan hun lange voelspriet en – bij vrouwtjes – de legboor (de sabel) waarmee eitjes in de grond worden gelegd. Op mijn foto (zie boven) staat dus een vrouwtje.

Nog een bijzondere gast, die zelfs nog groter kan worden dan de Grote groene sabelsprinkhaan kwam ik eind september tegen toen ik een rondje “afval opruimen” langs het pad deed (helaas kennelijk soms nodig 😞). Ik had mijn afvalgrijper even neergelegd en toen ik hem weer wilde oppakken zat er een wel heel groot beest op de grijpbek. Het bleek de Windepilstaart te zijn, een nachtvlinder die o.a. Haagwindes als waardplant heeft, d.w.z. dat de rupsen van de vlinder hierop foerageren. Die Haagwindes zijn talrijk op het talud van de Slaperdijk, dus zo vreemd is het eigenlijk niet. Toch worden ze niet zo veel aangetroffen. Ze behoren tot de grootste vlinders van Nederland en kunnen een spanwijdte bereiken van zo’n 13 cm! Dit exemplaar had echter – gezien de traagheid van zijn bewegingen en zijn verfromfaaide uiterlijk – niet zo lang meer te leven (foto links). Ik heb hem maar voorzichtig weer tussen de pispotjes gezet....

Open Monumentendag

Op zaterdag 9 september was het Open Monumentendag en ook de Turfweide stond (als landschapsmonument) op het programma. Ondanks het feit dat onze locatie nogal ver weg ligt t.o.v. de andere monumenten, mochten we (Carlo van de Weerd van het IVN en ondergetekende) ons toch verheugen op een aantal

bezoekers. Die bleken bijzonder geïnteresseerd in de geschiedenis van de vervening van het zuidelijk deel van de Gelderse Vallei. En natuurlijk kwam daarbij ook aan de orde hoe het landschap door die vervening veranderde en hoe de Turfweide iets laat zien van de gevolgen van die veranderingen voor de natuur.

Het was warm die zaterdag

LEADER periodeprijs

Tenslotte: er viel vorige maand wat te vieren!

Tijdens het feestelijke Oogstfestival op maandagavond 11 september kreeg het LEADER-project Turfweide Veenendaal de **LEADER-periodeprijs 2016 – 2022** uitgereikt door gedeputeerde Mirjam Sterk. De prijs kon worden behaald door een publieksstem en een jury. Beide stemmen telden voor 50% mee. Er kon gestemd worden op alle 36 projecten die subsidie gehad hebben vanuit LEADER Utrecht Oost. Voor de publieksstem is van eind juni tot eind augustus volop gestemd: er kwamen ruim 1600 stemmen binnen! En de strijd was hevig: tot aan de laatste dag was het spannend welk project de meeste publieksstemmen zou krijgen.

Uit het juryrapport: "Turfweide is een veelzijdig project vóór en dóór inwoners dat bijdraagt aan meerdere (LEADER)-doelen: educatie, recreatie en verbinden stad-land. Het vervult een lokale behoefte en is tevens een interessant voorbeeld voor anderen: er is al interesse getoond in de werkwijze".

"Stichting Turfweide heeft samen met omwonenden een akker aan de rand van Veenendaal omgevormd tot een multifunctioneel natuurgebied waar je niet alleen heerlijk kunt wandelen, maar waar ook de geschiedenis van de turfontginning van Veenendaal op creatieve wijze zichtbaar is gemaakt."

Voorzitter Johan Huibers nam samen met bestuurslid Jan Brinkhuis namens de stichting Turfweide de oorkonde in ontvangst.

En dus was tijdens de laatste bestuursvergadering van september: taart!!

Jan Brinkhuis